

13/21

Peněžní prostředky operačního programu *Životní prostředí* určené na čištění odpadních vod

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2013 pod číslem 13/21. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky operačního programu *Životní prostředí* určené na čištění odpadních vod poskytnuty a čerpány v souladu s právními předpisy a se stanovenými podmínkami; ověřit plnění opatření přijatých na základě předchozích kontrol.

Ve vztahu k cíli kontroly byla prověřena oblast podpory 1.1 *Snížení znečištění vod* prioritní osy 1 – *Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní*.

Kontrola byla prováděna v době od května do prosince 2013. Kontrolovaným obdobím byly roky 2008 až 2013, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo životního prostředí (dále též „MŽP“),
Státní fond životního prostředí České republiky, Praha, (dále též „SFŽP“)

a vybraní příjemci podpory:

Vodovody a kanalizace Náchod, a.s.; Vodárenská společnost Česká Třebová, s.r.o.; Vodohospodářská společnost SITKA, s.r.o., Šternberk; Svaz VKMO s.r.o., Brno; „Lužnice“, Dvory nad Lužnicí; Vodohospodářské sdružení Turnov; Svazek vodovodů a kanalizací Ivančice; město Dolní Poustevna; město Kardašova Řečice; město Kostelec na Hané; město Raspenava; město Strakonice; město Velké Opatovice.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podaly MŽP a SFŽP, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání SFŽP proti rozhodnutí o námítkách bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém VII. zasedání, konaném dne 31. března 2014,

schválilo usnesením č. 7/VII/2014

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Operační program *Životní prostředí* (dále též „OPŽP“) je program, jehož prostřednictvím byla v programovém období 2007–2013 poskytována podpora z *Fondu soudržnosti* (dále též „FS“) a *Evropského fondu pro regionální rozvoj*. OPŽP svým zaměřením navazuje na operační program *Infrastruktura*, který byl realizován v programovém období 2004–2006.

Na základě výsledku auditu Evropské komise z roku 2011 byla v důsledku odhalených chyb aplikována plošná korekce ve výši 5 % na všechny výdaje proplacené příjemcům do srpna 2012. OPŽP byl již v roce 2012 zařazen do skupiny rizikových programů a byl pro něj sestaven individuální akční plán. Akční plán schválený vládou ČR¹ se zaměřoval zejména na obnovení pozastavených procesů u tohoto operačního programu. Operační program je od července 2012 zahrnut do režimu zesíleného řízení

1 Usnesení vlády ČR ze dne 4. 7. 2012 č. 498.

rizik. V důsledku přetrvávajícího rizika nenaplnění limitu čerpání prostředků byla v květnu 2013 vládou schválena realokace prostředků² z FS ve výši 3,7 mld. Kč do operačního programu *Doprava*, kterou však v prosinci 2013 Evropská komise neschválila.

Cílem oblasti podpory 1.1 OPŽP je naplnění přechodného období vyjednaného pro implementaci směrnice Rady č. 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod, a naplnění požadavků směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky. Globálním cílem oblasti podpory 1.1 OPŽP je zlepšení stavu povrchových a podzemních vod.

Oblast podpory zahrnuje čtyři podoblasti, které se liší zejména typem projektu a u čištění odpadních vod i původem znečištění. Jedná se o následující podoblasti:

- 1.1.1 – *Snížení znečištění z komunálních zdrojů,*
- 1.1.2 – *Snížení znečištění z průmyslových zdrojů,*
- 1.1.3 – *Snížení znečištění způsobující eutrofizaci³,*
- 1.1.4 – *Komplexní monitoring vod.*

U podoblasti podpory 1.1.2 – *Snížení znečištění z průmyslových zdrojů* nebyla vyhlášena žádná výzva. Problematika snížení znečištění z průmyslových zdrojů je předmětem podpory v rámci prioritní osy 5, konkrétně oblasti podpory 5.1 OPŽP.

V tabulce je vypočtena míra čerpání podpory v oblasti 1.1 OPŽP ve vztahu k alokovaným zdrojům a k závazkům ze schválených projektů k 27. 11. 2013.

Tabulka – Přehled zdrojů a čerpání prostředků oblasti podpory 1.1 OPŽP (v Kč)

	Zdroje FS	Zdroje SFŽP**	Podpora celkem
Alokace	42 415 762 048	2 495 044 817	44 910 806 865
Závazek ze schválených projektů*	43 040 541 870	2 560 384 611	45 600 926 481
Čerpání podpory	20 162 414 080	1 193 827 597	21 356 241 677
Podíl čerpání prostředků na celkové alokaci (v %)	48 %	48 %	48 %
Podíl čerpání prostředků vůči závazku ze schválených projektů (v %)	47 %	47 %	47 %

Zdroj: Údaje o alokaci jsou převzaty z přílohy č. 1 implementačního dokumentu OPŽP a přepočteny měnovým kurzem ke dni 27. 11. 2013 ve výši 25,742 Kč/€. Údaje o závazcích ze schválených projektů a čerpání podpory jsou převzaty z informačního systému SFŽP *Central* k datu 27. 11. 2013. Míry čerpání prostředků podpory jsou výpočty NKÚ.

* Celkem se jedná o 800 projektů, přičemž schválenými projekty jsou projekty, které jsou v informačním systému SFŽP *Central* evidovány ve stavu „RK“ (schválen k financování), „SM“ (projekt v realizaci), „REU“ (realizace projektu ukončena), „FIU“ (financování projektu ukončeno) nebo „CER“ (výdaje projektu certifikovány).

** Podpora ve formě dotace.

Kontroly NKÚ byl podroben systém administrace projektů realizovaných v rámci oblasti podpory 1.1 OPŽP. Kontrola NKÚ posuzovala zejména nastavení a účinnost řídicích a kontrolních systémů, výkon činnosti MŽP jako řídicího orgánu a SFŽP jako zprostředkujícího subjektu při organizaci výzev, při hodnocení a výběru projektů, při jejich administraci, kontrole a monitorování. Ověřeno bylo také organizační zajištění výše uvedených činností a řízení rizik. Prověřen byl též systém finančního řízení oblasti podpory 1.1 OPŽP včetně výkaznictví a dále systém hlášení, evidence a šetření nesrovnalostí. Současně byla provedena kontrola patnácti realizovaných projektů.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

² Realokace se týkala finančních prostředků z prioritní osy 4 a prioritní osy 8 OPŽP.

³ Eutrofizace je proces obohacování vod o živiny, zejména dusík a fosfor. Rozlišujeme přirozenou eutrofizaci (jejímž hlavním zdrojem je výplach těchto živin z půdy a rozklad mrtvých organismů) a nepřirozenou, nadměrnou eutrofizaci způsobenou lidskou činností. Dusíkaté látky a fosfáty způsobující nepřirozenou eutrofizaci často pocházejí z hnojiv používaných v zemědělském sektoru a dešti splavovaných do vodních toků, existují však i jiné významné zdroje (u fosforu třeba některé prací prostředky, přicházející do řek kanalizací).

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Organizace činností při implementaci oblasti podpory 1.1 OPŽP

MŽP, které je řídicím orgánem, naprostou většinu činností v oblasti implementace programu delegovalo na zprostředkující subjekt, jímž je SFŽP. V rámci delegování nejsou některé činnosti přímo vymezeny, respektive jsou společně sdíleny MŽP a SFŽP. Kromě řídicího orgánu a zprostředkujícího subjektu je v rámci OPŽP zřízen institut řídicího výboru jako poradního orgánu MŽP. Řídicí výbor se podílí na procesu výběru projektů k financování tím, že doporučuje určité projekty a kontroluje, zda jsou projekty pro financování vybírány podle výběrových kritérií schválených monitorovacím výborem OPŽP⁴.

Ve vztahu k řízení oblasti podpory 1.1 OPŽP nemá MŽP ve svém organizačním řádu přesně vymezeny povinnosti a činnosti mezi odborem fondů Evropské unie a odborem řízení projektů OPŽP, což je v rozporu se zákonem o finanční kontrole⁵.

2. Výzvy k předkládání žádostí o podporu a výběr projektů k financování z oblasti podpory 1.1 OPŽP

Administrace výzev k předkládání žádostí o podporu spadá do činností, které jsou sdíleny řídicím orgánem a zprostředkujícím subjektem. SFŽP zajistí přípravu textu výzvy a MŽP má povinnost text před zveřejněním schválit. Pro oblast podpory 1.1 OPŽP bylo vyhlášeno celkem deset výzev. V jednom případě, a to u výzvy č. 3, MŽP text výzvy před zveřejněním neschválilo, a ve čtyřech případech byl text výzvy zveřejněn ještě před vlastním schválením ze strany MŽP. Texty výzev vyhlášených v období do září 2009 pro oblast podpory 1.1 OPŽP neobsahovaly údaje finančního rázu (výši alokace stanovené pro danou výzvu), což je v rozporu s evropským prováděcím nařízením⁶.

V souvislosti s vyhlášením výzev a výběrem projektů nebyla ze strany MŽP a SFŽP zabezpečena dostatečná auditní stopa; SFŽP nechoval dokumenty prokazující schválení výzvy č. 3 a 7 ze strany řídicího orgánu a MŽP nezajistilo uchování veškerých oficiálních výstupů z jednání řídicího výboru OPŽP týkajících se projektů doporučených a nedoporučených k financování z oblasti podpory 1.1 OPŽP. Chybějící doklady neumožňují provést zpětnou kontrolu této části hodnocení a výběru projektů a činí ji netransparentní.

Po splnění přijatelnosti jsou projekty vybírány na základě hodnocení podle obecných a specifických kritérií. Tato výběrová kritéria podléhají posouzení a schválení monitorovacím výborem OPŽP. Do prosince 2011 monitorovací výbor OPŽP výběrová kritéria neposuzoval ani neschvaloval⁷. Tento nedostatek nezjistil ani řídicí výbor OPŽP, jenž má kontrolovat, zda jsou projekty pro financování vybírány podle kritérií schválených monitorovacím výborem OPŽP. Řídicí orgán v rámci výzev vyhlášených pro oblast podpory 1.1 OPŽP schválil k financování projekty s podporou z *Fondu soudržnosti* ve výši 25,6 mld. Kč, aniž by zajistil výběr projektů v souladu s evropským obecným nařízením⁸.

Vyřízení žádosti o podporu v rámci výzev č. 3, 7 a 13 bylo zdlouhavé. Průměrná doba⁹ od akceptace projektové žádosti do vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace se pohybovala okolo 28 měsíců. V 23 případech bylo rozhodnutí o poskytnutí dotace vydáno až po dokončení stavebních a montážních prací. Na skutečnou délku schvalovacího procesu mělo vliv mnoho faktorů, např. složitost projektových

4 Monitorovací výbor OPŽP je zřízen v souladu s článkem 63 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti. Cílem monitorovacího výboru je zajistit účinnost a kvalitu poskytované pomoci. Povinností monitorovacího výboru je zajistit dohled nad realizací OPŽP, zejména nad zajištěním souladu s předpisy EU a legislativou ČR a dosažením cílů programu při efektivním využití veřejných prostředků.

5 Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), v § 25 odst. 2 a) stanoví: „Ke splnění povinností podle odst. 1 vedoucí orgánu veřejné správy ... a) stanoví rozsah odpovídajících pravomocí a odpovědností vedoucích a ostatních zaměstnanců při nakládání s veřejnými prostředky, včetně úplného a přesného vymezení povinností ve vztahu k jimi plněným úkolům, ...“

6 Článek 13 nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti, a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006, o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

7 Nedostatek byl postižen plošnou korekcí (viz druhý odstavec v části I. Úvod tohoto kontrolního závěru).

8 Článek 60 písm. a) a článek 65 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

9 Průměrnou dobou se rozumí střední hodnota (medián), která byla vypočtena z hodnot u 408 projektů.

žádostí administrovaných v rámci oblasti podpory 1.1 OPŽP, žádosti žadatelů o prodloužení termínu vydání rozhodnutí stanoveného v registračních listech, chyby v projektových žádostech (zejména různé nedostatky ve finanční analýze předkládaných projektů), vysoká míra vytiženosti jednotlivých pracovníků SFŽP, zejména projektových manažerů, podmínka zadat veřejnou zakázku na dodavatele stavby před vydáním rozhodnutí¹⁰, nutnost dát schválit tzv. velké projekty Evropskou komisí.

3. Nastavení cílů, průběžné monitorování věcného pokroku a následný monitoring

V prioritní ose 1 OPŽP je specifickým cílem významné snížení množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod. Specifickým cílem oblasti podpory 1.1 OPŽP je významné snížení znečištění a eutrofizace povrchových vod a zavedení komplexního zjišťování a hodnocení stavu vod včetně technického vybavení. Řídicí orgán nestanovil, jaké snížení znečištění lze považovat za významné. MŽP tak v rozporu se zásadou řádného finančního řízení¹¹ stanovilo pro oblast podpory 1.1 OPŽP specifický cíl, který je obtížně měřitelný, neboť není stanovena hranice významnosti.

Oblast monitorování zabezpečuje SFŽP v roli zprostředkujícího subjektu. NKÚ ověřil na vzorku projektů vybraných ke kontrole, že záznamy v informačním systému pro účely povinného průběžného monitorování jsou v souladu s údaji v předložených projektových složkách.

Po ukončení realizace projektu příjemce předkládá SFŽP podklady k závěrečnému vyhodnocení akce. Až do října 2013 nebyla ze strany MŽP schválena metodika pro vyhodnocování plnění indikátorů, což bylo jedním z důvodů výrazného zpoždění při provádění závěrečného vyhodnocení akce. Na přípravě tohoto metodického postupu SFŽP pracoval již od roku 2010.

Po schválení závěrečného vyhodnocení akce a závěrečné monitorovací zprávy má být projekt následně monitorován, a to po dobu stanovené udržitelnosti. V rámci následného monitoringu se také sledují příjmy, tj. platby za znečištění vod. V případě, že se čisté příjmy podstatným způsobem zvýší oproti příjmům zohledněným při stanovení výše podpory, je podpora v adekvátní výši snížena. V době, kdy už je řada projektů stavebně ukončena a využívána, tj. reálně existují příjmy, však neexistuje jednotný postup pro jejich monitorování. Není tak v dostatečném rozsahu zajištěna prevence přefinancování projektů, která by umožnila před ukončením období způsobilosti realokovat prostředky z projektů, jejichž příjmy nebyly předem dobře odhadnuty, na jiné operace v rámci OPŽP. Existuje tak riziko, že uvolněné prostředky z případného krácení podpory vyplacené příjemcům sníží míru čerpání alokace oblasti podpory 1.1 OPŽP.

4. Nastavení kontrolních systémů a výkon kontrolní činnosti

Kontrolní systém je nastaven jak na úrovni řídicího orgánu, tak i na úrovni zprostředkujícího subjektu. Řídicí orgán vykonává kontroly pravomocí delegovaných na zprostředkující subjekt, kontroly zprostředkujícího subjektu při provádění kontrol na místě u příjemců a kontroly příjemců podpory. Zprostředkující subjekt provádí administrativní kontroly zadávání veřejných zakázek a žádostí o platbu a dále kontroly na místě u příjemců podpory. Veřejnosprávní kontroly SFŽP na místě u příjemců jsou prováděny až od března 2011.

MŽP využívá k zabezpečení kontrolní činnosti externích služeb odborných konzultantů jako osob přizvaných ke kontrole¹². MŽP formou veřejnosprávní kontroly prověřovalo u SFŽP, jak provádí kontroly u příjemců podpory. Ačkoliv měli tuto kontrolu zabezpečovat zástupci MŽP společně s odbornými konzultanty, fakticky ji v celém rozsahu provedli zástupci externího dodavatele.

Kontrolní akcí bylo ověřeno, že systém administrativních kontrol zadávání veřejných zakázek a žádostí o platbu je nastaven tak, aby poskytl přiměřené ujištění o správnosti operací spolufinancovaných z prostředků Evropské unie.

10 Před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace je žadatel o podporu povinen zadat veřejnou zakázku na stavební práce, která tvoří největší část výdajů projektu, a to z důvodu stanovení výše dotace.

11 Zásadu řádného finančního řízení upravuje článek 27 odst. 3 nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002, respektive článek 30 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, EURATOM) č. 966/2012, podle kterého: „Pro všechny oblasti činnosti, na které se vztahuje rozpočet, jsou stanoveny konkrétní, měřitelné, dosažitelné, odpovídající a časově vymezené cíle. Dosažení těchto cílů se kontroluje pomocí výkonnostních ukazatelů pro každou činnost ...“

12 Ustanovení § 16 zákona č. 320/2001 Sb.

V rámci systému veřejnosprávních kontrol na místě prováděných MŽP i SFŽP u příjemců podpory z oblasti 1.1 OPŽP nejsou stanoveny lhůty pro provedení kontrol, a jejich plánování tedy není dostatečné. V důsledku absence lhůt pro provedení těchto kontrol existuje riziko, že bude docházet k výrazným prodlevám mezi provedením kontroly na místě u příjemce a předáním protokolu o výsledku kontroly, event. nebudou včas nahlášena podezření na nesrovnalost. MŽP na rok 2013 v plánu kontrol nestanovilo žádné termíny zahájení; SFŽP na roky 2012 a 2013 stanovil pouze orientační měsíční termíny zahájení těchto kontrol. Nedostatečné plánování veřejnosprávních kontrol zakládá riziko nekoordinované kontrolní činnosti. V důsledku toho může dojít k nenaplnění plánu, např. z důvodu nedostatečné kapacity, nebo k neúměrným délkám provedení těchto veřejnosprávních kontrol. NKÚ zjistil, že SFŽP například provedl veřejnosprávní kontrolu plánovanou na červen až v září 2012; teprve v únoru následujícího roku SFŽP zpracoval kontrolní list a protokol příjemce obdržel až v březnu 2013.

Kontrolou bylo též prověřeno nastavení systému pro kontrolu na místě u příjemců a způsob výběru vzorku pro kontrolu projektů. Kromě veřejnosprávních kontrol na místě provádí SFŽP též tzv. dohlídky a považuje je za činnost vykonávanou v rámci vnitřního kontrolního systému¹³. Na chyby při této činnosti upozornil NKÚ již v rámci kontrolní akce č. 11/17 a 12/21¹⁴.

5. Řízení oblasti podpory 1.1 OPŽP

Kontrolou NKÚ bylo prověřeno, zda je zajištěna ochrana prostředků oblasti podpory 1.1 proti rizikům, nesrovnalostem nebo jiným nedostatkům, zda jsou k vyhodnoceným rizikům přijímána opatření k jejich eliminaci a zda přijatá opatření vedla ke stanovenému cíli.

MŽP a SFŽP mají v rámci OPŽP nastaveny oddělené systémy řízení rizik, které nejsou specifikovány pro oblast podpory 1.1 OPŽP. Systémy MŽP a SFŽP nejsou sdíleny či jiným způsobem koordinovány, což v důsledku znemožňuje včasné vyhodnocení a minimalizaci rizik na úrovni operačního programu, resp. oblasti podpory 1.1 OPŽP. Navrhovaná opatření jsou nedostatečná nebo neúčinná. Toto potvrzuje skutečnost, že se ve většině případů rizika identifikovaná MŽP a SFŽP nedaří snižovat. NKÚ považuje tento nedostatek za slabé místo řídicího systému. Mezi rizika identifikovaná MŽP v roli řídicího orgánu pro OPŽP navíc nejsou zahrnována slabá místa, na něž poukázaly externí audity a evaluační zprávy.

V rámci kontroly finančního řízení prověřil NKÚ proces přípravy podkladů pro certifikaci výdajů oblasti podpory 1.1 OPŽP a zpracování predikcí (odhadů) čerpání, včetně spolupráce mezi MŽP a SFŽP, a to zejména z hlediska dopadu na skutečné čerpání alokovaných prostředků. Přestože Evropská komise pozastavila na období od března do října 2012 proplácení prostředků a dále aplikovala plošnou 5% korekci, byl v listopadu 2013 objem nasmlouvaných prostředků v oblasti podpory 1.1 OPŽP o 10 % vyšší než průměrný objem nasmlouvaných prostředků celého operačního programu. Objem vyplacených finančních prostředků byl v této oblasti podpory o 8 % vyšší než objem čerpání v celém programu a objem certifikovaných finančních prostředků byl vyšší o 4,5 %, než byl průměrný stav v rámci celého OPŽP.

6. Systém hlášení, evidence a šetření nesrovnalostí

Kontrolou bylo na vzorku hlášených nesrovnalostí u projektů oblasti podpory 1.1 OPŽP¹⁵ prověřeno nastavení systému hlášení nesrovnalostí ve vnitřních předpisech řídicího orgánu i zprostředkujícího subjektu, zpracování čtvrtletních hlášení ve vnitřním a vnějším okruhu a podávání zpráv o následných krocích. Kontrolní akce NKÚ se zaměřila na ověření spolupráce mezi řídicím orgánem a zprostředkujícím subjektem v rámci delegovaných pravomocí.

¹³ Ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 4 zákona č. 320/2001 Sb.

¹⁴ Kontrolní akce č. 11/17 – *Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost na prioritní osu Počáteční vzdělávání* (kontrolní závěr zveřejněn v části 4/2012 *Věstníku NKÚ*); kontrolní akce č. 12/21 – *Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace* (kontrolní závěr zveřejněn v části 3/2013 *Věstníku NKÚ*).

¹⁵ Souhrn částek ohrožených či dotčených nesrovnalostí u 16 projektů v rámci oblasti podpory 1.1 činil k datu kontroly 557 991 242,82 Kč.

V jednom případě NKÚ zjistil, že SFŽP neprodleně neinformoval MŽP o podezření na nesrovnalost¹⁶. V ostatních kontrolovaných případech neshledal NKÚ nedostatky ve spolupráci mezi řídicím orgánem a zprostředkujícím subjektem.

Evropská komise v červnu 2011 zpochybnila podmínky přijatelnosti projektu *Čistírna odpadních vod Třeboň* dle přílohy č. 7 programového dokumentu OPŽP. MŽP v roli řídicího orgánu nepozastavilo další financování problémového projektu, nepřijalo adekvátní opatření k zabezpečení předcházení nesrovnalosti a nezařadilo podezření na nesrovnalost ani do vnitřního ani do vnějšího okruhu hlášení.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky operačního programu *Životní prostředí* určené na čištění odpadních vod. Kontrole bylo podrobena celkové nastavení implementačního systému a zároveň činnosti MŽP a SFŽP související s administrací, monitorováním a výkonem kontroly projektů financovaných z oblasti podpory 1.1 OPŽP. U příjemců podpory bylo ověřeno dodržování právních předpisů a podmínek stanovených při poskytnutí dotace. Zároveň NKÚ prověřil plnění opatření přijatých MŽP na základě předchozích kontrol.

Objem kontrolovaných prostředků činil 2 091 709 803 Kč, z toho částku 1 867 929 600 Kč tvořily zdroje státního rozpočtu poskytnuté na předfinancování výdajů, které mají být kryty z rozpočtu Evropské unie, a částku 223 780 203 Kč představovaly zdroje SFŽP. V rámci kontroly systému hodnocení a výběru projektů k financování ověřil¹⁷ NKÚ částku požadovaných dotací ve výši 1 710 313 490 Kč. Systém vyhlášení výzev a výběr projektů k financování ověřil NKÚ na pěti výzvách, v nichž byla rozdělena podpora z rozpočtu Evropské unie ve výši 26 027 596 154 Kč.

Celkový objem nevyčerpaných prostředků podpory určené pro oblast 1.1 OPŽP byl ke konci roku 2013 cca 23,5 mld. Kč; míra čerpání podpory ve vztahu k alokaci tak činila v sedmém roce programového období 48 % (stav k 27. 11. 2013) a k 3. lednu 2014 byla 51,2 %¹⁸.

Dle údajů Ministerstva pro místní rozvoj měly být ke splnění pravidla $n+2/n+3$ ke konci roku 2013 vyčerpány výdaje ve výši cca 65 %. Na konci roku 2013 bylo v rámci celého OPŽP proplaceno příjemcům 44 % alokovaných zdrojů¹⁸. U OPŽP se tedy potvrzuje riziko automatického zrušení závazku¹⁹ u významné části alokace; toto riziko se dle odhadu Ministerstva pro místní rozvoj týká cca 5,26 mld. Kč²⁰.

Na základě prověření klíčových prvků řídicího a kontrolního systému oblasti podpory 1.1 operačního programu *Životní prostředí* byl tento systém vyhodnocen v kontrolovaném období jako účinný a funkční.

NKÚ s ohledem na výši nevyčerpaných prostředků podpory určené pro oblast 1.1 OPŽP doporučuje přijmout některá opatření, a to zejména v oblasti:

- účinného řízení rizik identifikovaných u MŽP i SFŽP,
- včasného podchycení nedostatků a rizik významným zkrácením lhůt mezi jejich odhalením veřejnosprávní kontrolou a jejich nahlášením do vnitřního okruhu hlášení nesrovnalostí,
- rozdělení konkrétních činností mezi MŽP a SFŽP,
- optimalizace a zefektivnění činností spojených s administrací projektů,
- zajištění monitoringu příjmů dosažených u ukončených projektů.

Výdaje v celkové výši 2 091 709 803 Kč NKÚ prověřil na vzorku patnácti projektů (viz příloha tohoto kontrolního závěru). Na uvedeném vzorku projektů nebyly zjištěny finančně vyčíslitelné nedostatky.

¹⁶ Povinnost neprodleně informovat o podezření na nesrovnalost vyplývá z článku 4 odst. 7 dohody o delegování některých činností a pravomocí Ministerstva životního prostředí jako řídicího orgánu operačního programu *Životní prostředí* na Státní fond životního prostředí České republiky.

¹⁷ Kontrola byla provedena na vzorku 11 projektových žádostí, z toho 5 žádostí předložili žadatelé v rámci třetí výzvy, 4 žádosti v rámci sedmé výzvy a 2 žádosti v rámci třinácté výzvy.

¹⁸ *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007–2013, prosinec 2013*; vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj – Národní orgán pro koordinaci.

¹⁹ Dle článku 93 a následujících nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

²⁰ *Pravidelná zpráva o stavu čerpání finančních prostředků EU pro členy vlády ČR – prosinec 2013*, materiál MMR pro jednání vlády, čj.: 176/2014-27, ze dne 10. 1. 2014.

Příloha – Přehled projektů podrobených kontrole NKÚ

Číslo projektu	Název příjemce	Název projektu	Výše podpory	Proplaceno k 30. 9. 2013	Kontrolovaný objem
CZ.1.02/1.1.00/09.03636	Vodovody a kanalizace Náchod, a. s.	Nové Město nad Metují: ČOV ul. Českých Bratří	4 318 712	3 990 980	3 990 980
CZ.1.02/1.1.00/09.03637	Vodovody a kanalizace Náchod, a. s.	Náchod a Hronov – kanalizace a rekonstrukce ČOV Náchod	143 549 557	138 457 678	138 457 678
CZ.1.02/1.1.00/09.05725	Vodárenská společnost Česká Třebová, s.r.o.	Česká Třebová – kanalizace a ČOV	217 060 960	198 447 159	198 447 159
CZ.1.02/1.1.00/08.02125	Vodohospodářská společnost SITKA, s.r.o., Šternberk	Dokončení kanalizace aglomerace Šternberk	285 880 575	283 631 276	283 631 276
CZ.1.02/1.1.00/08.02359	Svaz VKMO s.r.o., Brno	Projekt ochrany vod povodí řeky Dyje – II. etapa	668 921 818	614 047 917	289 759 907
CZ.1.02/1.1.00/08.02132	Lužnice, Dvory nad Lužnicí	Kanalizace a ČOV pro obce Dvory nad Lužnicí a Halámky	33 613 343	30 806 507	30 806 507
CZ.1.02/1.1.00/09.05830	Vodohospodářské sdružení Turnov	Přepeře – odkanalizování místní části Potůček	6 547 970	6 547 970	6 547 970
CZ.1.02/1.1.00/09.05845	Vodohospodářské sdružení Turnov	Benecko – Štěpanická Lhota, intenzifikace ČOV a dostavba kanalizace	14 490 799	14 490 308	14 490 799
CZ.1.02/1.1.00/08.03387	Svazek vodovodů a kanalizací Ivančice	Zlepšení kvality vod v řekách Jihlava a Svratka nad nádrží Nové Mlýny	523 030 798	490 198 772	490 198 772
CZ.1.02/1.1.00/09.03644	Město Dolní Poustevna	Kanalizace a ČOV Dolní Poustevna	89 889 678	78 738 812	78 738 812
CZ.1.02/1.1.00/08.02053	Město Kardašova Řečice	Dostavba kanalizace – Kardašova Řečice	6 066 126	5 865 502	5 865 502
CZ.1.02/1.1.00/09.03613	Město Kostelec na Hané	Vodovod a kanalizace s ČOV Kostelec na Hané	106 810 688	68 856 984	68 856 984
CZ.1.02/1.1.00/08.02120	Město Raspenava	Kanalizace Raspenava	295 200 084	244 997 310	205 575 328
CZ.1.02/1.1.00/08.02057	Město Strakonice	Strakonice – intenzifikace ČOV a doplnění kanalizace	225 479 335	224 489 643	224 489 643
CZ.1.02/1.1.00/08.02158	Město Velké Opatovice	Rekonstrukce a intenzifikace ČOV Velké Opatovice	61 125 580	51 852 486	51 852 486
Celkem			2 681 986 024	2 455 419 302	2 091 709 802

Zdroj: kontrolní protokoly NKÚ u příjemců podpory.